

## SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

### GLAVA: OTKUDA SU DATIRALI (ISLAMSKI) DATUM

(tj. Odakle, otkada, od kada) su datirali (islamski) datum.

(To jest: Od kojega događaja su odredili islamsku eru, muslimansko računanje vremena, početak muslimanskoga kalendara za označavanje istorije muslimana, za računanje vremena i označavanje dana, mjeseca i godine na spisima i aktima.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz od svoga oca, od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Nisu brojali (računali svoju istoriju, vrijeme, datume) od vremena poslanstva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a niti od njegove smrti, nisu brojili (oni ni od jednoga drugoga događaja) osim od njegovoga dolaska (od vremena njegovoga stizanja u Medinu (kao iseljenika iz Meke).

(Po predanju od Ibnu Abbasa r.a. Hidžra je uzeta kao početak muslimanske ere u vrijeme dok je halifa bio Umer r.a. sedamnaeste godine poslije Hidžre, a to je bio predložio Alija r.a., i usvajanjem njegovoga predloga od strane Umera r.a., Hidžra postade događaj od kojega muslimani počеше računati vrijeme, a svi drugi predlozi su odbačeni. To je kratak sadržaj iz komentara 'Ajnija o ovome pitanju.)

PRIČAO NAM JE Musedded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Uzakonila (Propisala) se je molitva dva naklona (tj. da ima dva rekata-naklona). Zatim se je iselio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je uzakonila četiri (rekata-naklona da ima), i ostavila se je molitva putovanja (namaz na putovanju) na prvom (uzakonjenju-propisu).

Slijedio je njega (Jezida) Abdurrezzak od Mamera.

(Pod molitvom se misli na obaveznu molitvu - fard -, a pod putovanjem se misli na dulje putovanje, koje po hanefitima-hanefijama iznosi tri dana pješaćenja sa običnim odmaranjem.)

### GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Moj Bože! Provedi (ili: Sprovedi, Potpiši) mojim drugovima njihovu seobu (a to će reći: Upotpuni je, Ne okrnji nagradu za nju njima)." I (GLAVA) njegovoga oplakivanja (osjećanja bola) za (onim) ko je umro u Meki (između onih koji su se bili iselili iz Meke u Medinu).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kaze'ata, pričao nam je Ibrahim od Zuhrije, od Amira, sina Sa'da sina Malika, od njegovoga oca, rekao je:

Posjetio je mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, godine hodočašća opraštanja (tj. u godini oproštajnoga hadža) od (tj. iz razloga, zbog) bolesti (jedne takve da) sam se nadnio (nadvirio bio) od nje (zbog nje) nad smrt. Pa sam rekao:

"O poslanice Allaha! Doprla je meni od bola (od bolesti ono) što vidiš, a ja sam bogat (imućan, posjednik velikoga imanja), a neće naslijediti mene (niko) osim kći moja jedna. Pa da li (da) milodarim (podijelim, zavještam) sa dvije trećine svoga imanja?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Pa (da) milodarim sa njegovom polovinom (da dam pola svoga imanja)?" Rekao je: "Ne." Rekao je: "Trećina (je dozvoljena, ili: dovoljna), a (i) trećina je mnogo. Zaista ti da ostaviš svoje potomstvo (kao članove društva) imućne - bolje je od (toga nego) da ih ostaviš siromašne (pa da oni onda) pružaju dlan ljudima."

Rekao je Ahmed, sin Junusa, od Ibrahima: "Da ostaviš svoje nasljednike....." "I nisi trošač (trošitelj nikakvoga) troška (što) tražiš s njim lice (tj. zadovoljstvo) Allaha (pa da ćeš drukčije proći) osim (tako da) će nagraditi tebe Allah za njega, čak (i za onaj) zalogaj (što) učiniš (staviš) njega (kojeg staviš) u usta svoje žene." Rekao sam: "O poslanice Allaha! Ostavljam se ozadi (iza, ozada) poslije svojih drugova (da živim, a oni izginuše kao šehidi, šehiti-mučenici)." Rekao je: "Zaista ti se nećeš (nikad) ostaviti ozadi (iza), pa (da) uradiš (neki dobar) rad (djelo što) tražiš sebi s njim lice Allaha (pa da ćeš drukčije proći) osim (tako da) ćeš sebi povećati s njim (tim djelom) stepen i visinu. I možda ti (da) se ostavljaš ozadi (tako) da se okoriste s tobom (neki) narodi i (da) se oštete s tobom (neki) drugi. Moj Bože! Provedi (Sprovedi) mojim drugovima njihovu seobu (iseljenje), i ne povrati ih na njihove pete (tj. natrag u idolopoklonstvo). Ali bijedni (jadni) Sa'd, sin Havleta!"

Oplakuje (Izražava bol) za njim (tim riječima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zbog toga što se desilo) da je preminuo u Meki. A rekao je Ahmed, sin Junusa, i Musa (pričajući njih dva) od Ibrahima: "Da ostaviš svoje nasljednike.... (umjesto: svoje potomstvo)."

GLAVA:

Kako je izvršio bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, među svojim drugovima (kako je bratio, pobratio svoje drugove).

A rekao je Abdurrahman, sin Avfa: Izvršio je bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između mene i između Sa'da, sina Rebi'a, pošto smo stigli (došli u) Medinu. A rekao je Ebu Džuhafete: Izvršio je bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda-a.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Humejda, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stigao je (Došao je) Abdurrahman, sin Avfa, pa je izvršio bratimljenje Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sa'da, sina Rebi'a, Ensarije, pa je izložio (ponudio) njemu da raspolovi njemu svoju porodicu (svoje žene) i svoje imanje, pa je rekao Abdurrahman:

"Blagoslovio Allah tebi u tvojoj porodici i tvome imanju! Pokaži mi na trg (pijacu gdje vam je, gdje se nalazi)." Pa je ćario (zaradio jednu) stvar (tj. nešto malo) od sira i masla. Pa je vidio njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, poslije (nekoliko) dana, a na njemu prljavština (muzga, trag) od žutila (tj. masna mrlja od žutoga mirisa - a to će reći od žute pomade koja je bila znak da se je oženio onaj ko se njom namazao, namaže). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta (li) je (to), šta, o Abdurrahmane?!" Rekao je: "O poslaniče Allaha! Oženio sam se (sa jednom) ženom od Pomagača." Rekao je: "Pa šta si potjerao u (tj. za) nju (tj. Pa šta si joj dao vjenčanoga dara)?" Pa je rekao: "Mjeru (jedne) košpice od zlata." (Košpice od datule, hurme.) Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Piruj (tj. Napravi ženidbenu gozbu, pir), i da sa ovcom (jednom, tj. makar sa jednom ovcom; pa makar da zakolješ i ispečeš jednu ovcu)."

## GLAVA.

PRIČAO NAM JE Hamid, sin Umera, od Bišra, sina Mufaddala, pričao nam je Humejd, pričao nam je Enes da je Abdullah, sin Selama, (bio jedan Židov u Medini što) je doprlo njemu stizanje (dolazak) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, pa je došao njemu (da) pita njega o (nekim) stvarima. Pa je rekao:

"Zaista ja (sam) pitalac (ispitivač, hoću da pitam) tebe o trima (stvarima, o tri stvari što) neće znati (što ne zna) njih (niko drugi) osim (jedan) vjerovijesnik. Šta je prvi (od) znakova Časa (smaka svijeta, Koji je prvi znak smaka svijeta; ili: Časa proživljenja, uskrnuća nakon smaka svijeta; Časa sudnjega dana)? I šta je (I koje je) prvo jelo (što) će jesti njega stanovnici raja? I šta je umu djeteta (da) se iščupa (tj. da slični, da bude nalik) k svome ocu, ili k svojoj majci?" Rekao je:

"Izvijestio me je za njega (za sve to, tj. o tome) Džibril maločas (maloprije)." Rekao je sin Selama: "To je neprijatelj Židova od (tj. između) anđela." Rekao je: "Što se tiče prvoga (od) znakova Časa, pa (to) je (jedna) vatra (koja) će sakupljati (skupiti) njih od istoka ka zapadu. A što se tiče prvoga jela (što) će jesti njega stanovnici raja, pa (to) je povišenje (višak od) jetre ribe (određene velike ribe).

(Ili: višak jetre kita. Jer "hutun" znači i kit.)

A što se tiče djeteta, pa kada je prestigla (nadmašila, nadvladala) voda (sperma određenoga) čovjeka vodu (određene) žene, iščupala (tj. privukla) je dijete (da slični k ocu); a kada je prestigla voda žene vodu čovjeka, iščupala (privukla) je dijete (žena, majka k sebi da slični na nju)." Rekao je:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah (osim Allaha) i da si ti poslanik Allaha." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista su Židovi narod lažljiv (klevetnički), pa pitaj ih o meni prije (nego) da znaju (saznaju) za moje primanje Islama." Pa su došli Židovi. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Koji (Kakav) je čovjek Abdullah, sin Selama u (među) vama?" Rekli su: "Najbolji je (od) nas i sin najboljega (od) nas; i najvrijedniji (od) nas i sin najvrijednijega (od) naš je (on). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li ste vidjeli (mislili, tj. Šta mislite) ako je Abdullah, sin Selama primio Islam?" Rekli su: "Dao utočište njemu (tj. Sačuvao ga) Allah od toga!" Pa je povratio (tj. ponovio to) njima, pa su rekli (odgovorili) slično tome. Pa je izašao k njima Abdullah (iz skrovišta) pa je rekao:

"Svjedočim da nema božanstva osim Allah i da je Muhammed poslanik Allaha." Rekli su (Židovi): "Najgori je (od) nas i sin najgorega (od) nas." I okrnjivali (tj. omalovažavali) su ga. (To jest: I kudili su ga.). Rekao je: "Ovo je (To je ono čega) se bojah (čega sam se bio plašio), o poslaniče Allaha."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Amra, čuo je Ebu Minhala Abdurrahmana, sina Mut'ima, rekao je:

Prodao je (jedan) sudioniča (drug) moj (nekoliko) srebrenjaka u trgu (tj. na pijaci) odgađanjem (plaćanja cijene, ili primanja, odnosno davanja u posjed prodane stvari). Pa sam rekao (čudeći se):

"Slava Allahu! Zar je dobro (ispravno) ovo (ovako činiti)?" Pa (mi) je rekao (taj drug): "Slava Allahu! Tako mi Allaha zaista već sam prodao njih u trgu (na pijaci), pa nije kudio njega (tj. taj postupak) nijedan (čovjek, niko)." Pa sam pitao Bera-a, sina Aziba, pa je rekao:

"Stigao (Došao) je (u Medinu kao iseljenik) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a mi međusobno prodajemo ovom prodajom (tj. na ovaj način), pa je rekao:

"Što je bilo rukom sa rukom (rukom u ruku, tj. iz ruke u ruku prodato i kupljeno), pa nije s njim (nije u njemu, nije u tome nikakva) šteta (grieh); a što je bilo odgađanjem (nekakvim odlaganjem), pa neće biti (tj. pa to nije) dobro (nije ispravno, nije dozvoljeno). I (ti) sretni (tj. pronađi, nađi) Zejda, sina Erkama, pa pitaj njega, pa (tj. jer) zaista on je bio najveći (od) nas trgovinom (za trgovinu)." Pa sam pitao Zejda, sina Erkama, pa je rekao slično njemu (slično tome).

A rekao je Sufjan jedanput (u pričanju ovako): Pa je stigao (došao) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a mi međusobno prodajemo - i rekao je: - odgađanjem do vremena (izvršenja hodočašća), ili (do) hodočašća (da platimo cijenu, odnosno da predamo ili primimo u posjed prodatu stvar).

## GLAVA

dolaska (dolaženja) Židova Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kada je stigao (došao u) Medinu.

".... hadu....", (ta riječ iz teksta Kur'ana) je (značenja): postali su Židovi (tj. A od onih koji su postali Židovi, tj. koji su bili Židovi; ili: koji su Židovi ima ih koji mnogo slušaju laž....). A što se tiče Njegovoga govora: ".... hudna....", (pa to) je (značenja) "tubna": vratili smo se (tj. pokajali smo se, kajemo se). "Haidun" je "taibun": vraćać (koji se vraća, tj. pokajnik).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Kurrete od Muhameda, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Da je vjerovalo u mene (Da je vjerovalo mene) desetorica (deset ljudi) od Židova, zaista biše (zaista bih) vjerovali u mene Židovi."

(Pod "deset ljudi" misli se, po nekim komentatorima, na deset uglednih poglavica, židovskih vođa.)

PRIČAO MI JE Ahmed, ili Muhamed, sin Ubejdulaha, Gudanija, pričao nam je Hammad, sin Usameta, izvijestio nas je Ebu Umejs od Kajsa, sina Muslima, od Tarika, sina Šihaba, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, a kada li (tamo ono neki) ljudi od Židova poštuju (doslovno: drže za veliki dan - dan zvani) ašura' (deseti dan

prvoga mjeseca mjesečeve godine) i poste ga. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo preči za njegov post (za njegovo postenje, da se posti taj dan, za post tog dana)." Pa je zapovjedio za njegovo postenje (da se posti taj dan).

PRIČAO NAM JE Zijad, sin Ejjuba, pričao nam je Hušejm, pričao nam je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je stigao (došao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, našao je Židove (da) poste (dan zvani, koji se zove) ašura. Pa su se pitali (oni, tj. pitani su bili oni) o tome, pa su rekli:

"Ovo je on - dan koji je (taj što) je pokazao (pobjednikom, tj. pomogao) Allah u njemu (u kojem je pomogao Allah) Musa-a (Mojsija) i Izraeličane nad faraonom, i mi postimo njega poštovanjem (iz poštovanja prema) njemu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mi smo bliži sa Musa-om (bliži Musa-u) od vas (nego vi)." Zatim je zapovjedio za njegovo postenje.

PRIČAO NAM JE Abdan, pričao nam je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sin Utbeta, od Abdullaha, sina Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, spuštaše svoju kosu (tj. bio je običaja da pusti svoju kosu da mu padne na čelo), a bili su idolopoklonici (običaja da) rastavljaju svoje glave (tj. da razdijele kosu svojih glava po sredini glave okrenuvši je na stranu tako da na čelo ne pada nimalo). A bili su pripadnici Biblije (Židovi i kršćani običaja da) spuštaju svoje glave (tj. kosu svojih glava niz čelo). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli slaganje (sa) pripadnicima Biblije (sa Židovima i kršćanima) u (svemu onome ponašanju i vladanju) što se nije njemu zapovjedilo o njemu za (neku) stvar (za nešto).

(To jest: Ako njemu nije bila objavljena od Uzvišenoga Allaha neka zapovjed ili objava o nekom postupku, o nečemu - onda je on volio da u takvom slučaju čini onako kao Židovi i kršćani, nego kao što to čine idolopoklonici i bezvjernici; volio je oponašati Židove i kršćane nego druge.)

Zatim je rastavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (kosu za) svoju glavu (tj. Zatim je i on začesljavao svoju kosu tako da bi je razdijelio po sredini i ne bi je spuštao na čelo, niz čelo).

(To će reći: Zatim je oponašao i druge u stvarima i postupcima koji nisu od neke bitne i osobite važnosti kao što je počesljavanje kose na glavi.)

PRIČAO MI JE Zijad, sin Ejjuba, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Ebu Bišr od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abbasa - bio zadovoljan Allah, uzvišen je, od njih dvojice (tj. bio zadovoljan Uzvišeni Allah od njih dvojice - s njima dvojicom) - rekao je:

"Oni, pripadnici Biblije (Židovi i kršćani) su podijelili njega (Kur'an na) dijelove, pa su vjerovali (pa vjeruju) u neki (dio) njega, a nisu vjerovali (a ne vjeruju) u neki (dio) njega."

(To je tumačenje ajeta: "Ellezine dževalul-Kur'ane 'idine: Koji su učinili Kur'an dijelove (na dijelove).")

## GLAVA

primanja Islama Selmana Farisije (Perzijanca), bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Umera sina Šekika, pričao nam je Mutemir: rekao je moj otac. - H - A pričao nam je Ebu Usman od Selmana Farisije (Perzijanca) da je on (u svome životu bio u takvim prilikama i okolnostima da) se je izmijenilo njemu deset i nekoliko (gospodara, vlasnika prelazeći on kao rob) od gospodara ka (do) gospodaru.

(Veli se da ovo znači da je on stalno tragao za istinom kroz svoj dugi i teški život, ali tek je istinu uvidio kad je saznao za Islam i kada ga je primio. U samome se tekstu, inače, ne spominje njegovo primanje Islama, niti nešto u vezi s tim. Još manje ima veze sa njegovim primanjem Islama dalji tekst koji će sad da uslijedi.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Avfa, od Ebu Usmana, rekao je: čuo sam Selmana, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Ja sam od Rame Hurmuza (poznatoga, čuvenoga grada u Perziji, u pokrajini Huzistan).

PRIČAO NAM JE Hasen, sin Mudrika, pričao nam je Jahja, sin Hammada, izvijestio nas je Ebu Avanete od Asima Ahvela, od Ebu Usmana, od Selmana, rekao je:

Razmak (Međuvrijeme, interval, tj. Period vremena u kojem nije poslat nijedan poslanik od Uzvišenoga Allaha) između Isa-a i Muhammeda, pomilovao Allah njih dvojicu i spasio, je (bio, iznosio je) šest stotina godina.

(Upotpunio se je četvrti dio, a slijedi njega peti dio. Njegov početak je KNJIGA ratovanja - ratova, vojnih poduhvata.)